

A VÍZFÖLDTANI OSZTÁLY 1961. ÉVI MŰKÖDÉSE

Írta: SCHMIDT ELIGIUS RÓBERT

A Vízföldtani Osztály 1961. évi beszámolójának homlokterébe az öntözéssel kapcsolatos témáját állította. Azt a témát tehát, amely felé manapság az ország egésze, de különösen a parasztság a legnagyobb érdeklődéssel fordul. E témát a későbbiek során készülünk lezárni s így e helyen egyéb munkafeladatainkról emlékezünk meg.

A Vízföldtani Osztálynak ősi soron feladata a vízföldtani szakvéleményező szolgálat ellátása, elsősorban a kutatófúrásokkal és egyéb vízfeltárásokkal kapcsolatban. Célja a szakvéleményeknek tudományos alapot nyújtani, lehetőleg konkrét és számszerű adatok formájában a hitelkeret biztosításához, a tervezéshez és a vízjogi engedélyezéshez. A Vízföldtani Osztály évtizedeken keresztül maga látta el országos szinten ezt a munkakört. 1956-ban az Országos Földtani Főigazgatóság e munkakör egy részét a Vízkutató és Mélyfúró Vállalat geológus-szolgálatának hatáskörébe utalta. A vízföldtani szakvéleményező szolgálatnak ezt a részét 1957-ben át is adtuk a Mélyfúró Vállalatnak, az Intézet által 60 év során összegyűjtött, mintegy 13 000 artézi kút adataival együtt. A Vízföldtani Osztály feladatkörébe jelenleg csak a nagy beruházással járó és regionális jelentőségű vízfeltárással kapcsolatos szakvélemények tartoznak:

- a) városok központi vízellátása,
- b) új ipari nagylétesítmények központi vízellátása,
- c) gyógy- és hévízfeltárások,
- d) egyéb vízügyi nagylétesítmények (vízierőművek, víztározók) vízföldtani előkészítése,
- e) bánya- és karsztvízzel kapcsolatos vízföldtani problémák,
- f) nagyobb iparvidékekre kiterjedő regionális vízellátási tervek vízföldtani szakvéleményezése.

Fentiekén kívül a Vízföldtani Osztály 1960 óta az öntözésre kijelölt területek fúrt kútjainak tervezéséhez és vízjogi engedélyezési eljárásához is ad vízföldtani szakvéleményeket.

1961. évi tervünkben 120 szakvélemény kidolgozása volt előírva. Ezzel szemben ez évben — hatóságoknak, közületeknek, ipari vállalatoknak, bányáknak és a mezőgazdaság számára — összesen 247

szakvéleményt voltunk kénytelenek adni, elsősorban a mezőgazdaság felfokozott vízigénye miatt. Szakvéleményeink a következő módon oszlanak meg:

Városok és ipartelepek vízellátására	79 db
Termálkutak létesítésére	26 „
Mezőgazdasági létesítmények vízellátására	7 „
Csőkutas öntözéshez	112 „
Patronálással kapcsolatban (mezőgazdasági és városi vízellátás céljából)	6 „
Egyéb célokra	17 „
Összesen:	247 db

Feltűnő a hévízfeltárássra irányuló megkeresések nagy száma, ami-
ben szerepe van a mezőgazdaságnak is, mivel újabban nemcsak a mező-
gazdasági termékeket feldolgozó üzemek (pl. len- és kendergyarak),
hanem egyes mezőgazdasági termelészövetkezetek is hévizet igényel-
nek primőrök termelése céljából. Megjegyezzük, hogy 1961-ben szakvé-
leményeink alapján 10 db termálkút készült el a Mélyfúró Vállalat ki-
vitelezésében. Ezek az alábbi helyeken létesültek: Csepel, Dévaványa,
Dunaújváros, Gyöngyöshalász, Heves, Kunhegyes, Mélykút, Nyíregyháza,
Sárvár, Szeged. Ezzel az elmúlt 10 esztendőben a Vízföldtani Osztály
által szakvéleményezett és elkészült, üzemelő termálkutak száma 60-ra
növekedett. Ennek népegészségügyi és népgazdasági jelentőségét azt
hiszem, nem kell külön kiemelniük.

1961-ben folytattuk az 1959-ben a Ny-i Mecsekben elindított rész-
letes hegyvidéki térképezést, amelyet 1960-ban — a csőkutas öntözés-
sel kapcsolatos téma fontosságára és sürgősségére való tekintettel —
szüneteltettünk. 1961-ben a K-i Mecsek térképezésére osztályunk geoló-
gusai 1—1 hónap terepmunkát és 1—1 hónap kamerális munkát fordít-
hattak, úgy hogy minden remény megvan arra, hogy 1962-ben ezt a
témát is lezárhatjuk s közreadhatjuk a Mecsek 1 : 50 000-es léptékű víz-
földtani térképét.

1961-ben a 73 térképből álló „Magyarország Vízföldtani Atlasza” és
a hozzá tartozó „Vázlatok és tanulmányok Magyarország Vízföldtani
Atlaszához” c. szöveges kiadvány szerkesztői munkálatai folytak. Igaz
ugyan, hogy e munkák elsősorban a szerkesztőt, valamint a Rajzosz-
tályt terhelték, de mindamellett az osztály tagjainak is jutott belőle
tennivaló bőven.

1961-ben a XIV. kerület Pártszervezete és a Hazafias Népfront
Szolnok megye patronálását vállalta. Ebbe a munkába természetesen a
M. Áll. Földtani Intézetet is bevonták. Tekintettel arra, hogy a patro-
nálás főleg a szocializált mezőgazdasággal áll kapcsolatban, az Intéze-
ten belül elsősorban a vízkérdésekkel foglalkozó két osztályra, a Sikvi-
déki és a Vízföldtani Osztályra hárult a patronálási teendők ellátása.
Helyszíni szemlék és bejárások alapján számos szakvéleményt adtunk
a járások mezőgazdasági osztályainak, állami gazdaságoknak és mező-

gazdasági termelőszövetkezeteknek, mind vízföldtani, mind kútfúrási ügyekben. A Vízföldtani Osztály ezenkívül elkészítette Szolnok megye 1 : 250 000-es léptékű hidrológiai térképeit, és azokat egy 12 térképből álló sorozat formájában át is adta 10 példányban a szolnoki Hazafias Népfront vezetőségének, az illetékesek közötti szétosztás céljából.

Felkérés alapján a Pest megyei Tápiószentmiklós szövetkezeti községet is segítettük szakvélemények adásával, valamint a község hidrológiai térképének elkészítésével. A Pest megyei dabasi járás Végrehajtó Bizottsága is segítségünket kérte a járás éves és távlati öntözési terveinek elkészítéséhez. Közös bejárások során ezt a segítséget meg is adtuk, a továbbiakban pedig a járás vízföldtani térképét is elkészítjük.

A patronálási munkában SCHMIDT E. R., LÁNG G. és FODOR T.-NÉ vett részt.

A VÍZITERV megkeresésére tanulmányt készítettünk a bükkhegységi Forrásvölgyben tervezett tározónak és környékének vízföldtani viszonyairól, majd elkészült a javasolt előzetes feltárások figyelembe vételével a tározótér felülbírálata. Előbbiben LÁNG G., utóbbiban SCHMIDT E. R. vett részt.

Az Országos Földtani Főigazgatóság kívánságára elkészítettük a Nyírség vízkémiai térképét és foglalkoztunk a vízkészletbecslés elméleti és gyakorlati kérdéseivel. Az utóbbinak célja egy rendelet-, illetve utasítás-tervezet megalapozása. Ennek érdekében a Hidrológiai Társaság Vizellátási és Hidrológiai Szakosztályán belül egy Vízkészletbecslési Munkabizottságot is szerveztünk, a legjobb szakemberek részvételével.

1961 elején zártuk le a Bács megyei öntözési lehetőségekkel foglalkozó térképező munkálatainkat, ez év folyamán pedig Pest megye, Békés—Csongrád megye, Szabolcs—Szatmár megye és a Bodrog-köz vízföldtani viszonyait tanulmányoztuk és dolgoztuk fel a csökutas öntözés szempontjából.

ACTIVITÉ DE LA SECTION HYDROGÉOLOGIQUE EN 1961

par

E. R. SCHMIDT

Le collectif de la section, dont l'effectif ne dépasse pas 5 géologues et 3 techniciens, a donné pendant cette année 247 expertises sur les problèmes d'alimentation en eau potable et industrielle, pour le forage des puits artésiens, en relation avec la protection hydrologique des mines, l'irrigation aux fontaines etc.

En 1961 les géologues de la section ont travaillé sur la carte hydrogéologique 1 au 50 000e de la Montagne de Mecsek E.

„*L'Atlas Hydrogéologique de la Hongrie*” ainsi que la monographie „*Esquisses et études à l'Atlas Hydrogéologique de la Hongrie*” ont été mis en état bon à tirer.

La section a patronné le département Szolnok, le district Dabas du département Pest et la commune Tápiószentmárton en rédigeant leurs cartes hydrogéologiques (14 cartes).

On a exécuté une étude hydrogéologique sur le réservoir d'eau projeté en connexion avec l'alimentation en eau de la cité de Miskolc.

À propos des prospections de sel, on a dressé la carte hydrochimique de la région Nyírség.

La section s'est également occupée des problèmes théoriques et pratiques de l'estimation des réserves d'eaux naturelles.

On a rédigé en forme définitive les cartes, indiquant les possibilités d'irrigation dans le département Bács et on a effectué le levé hydrogéologique des territoires des départements Pest, Békés—Csongrád, Szabolcs—Szatmár et Bodrogeköz entrant en ligne de compte de point de vue de l'irrigation aux fontaines.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГИДРОГЕОЛОГИЧЕСКОГО ОТДЕЛА В 1961 г.

Э. Р. ШМИДТ

Коллектив отдела в составе 5 геологов и 3 техников в отчетный период дал 247 экспертиз по вопросам снабжения питьевой и промышленной водой, бурения термальных колодцев, орошения трубчатыми колодцами, шахтных вод и т. д.

Геологи отдела работали в 1961 году над составлением гидро-геологической карты Восточного Мечека масштаба 1: 50 000.

Были подготовлены к печати „*Гидрогеологический Атлас Венгрии*“ и монография „*Схемы и очерки к Гидрогеологическому Атласу Венгрии*”.

Отдел шефствовал над комитатом Сольнок, районом Дабаш комитата Пешт и селом Тапиосентмартон; в связи с этим были составлены гидро-геологические карты этих территорий (14 карт).

Отдел разработал гидрогеологический очерк о водохранилище, предусмотренном для водоснабжения города Мишкольц.

В связи с разведкой на соль была составлена гидрохимическая карта области Ныршег.

Отдел занимался также теоретическими и практическими вопросами подсчета природных водных запасов.

Были разработаны в окончательной форме карты, указывающие возможности орошения в комитате Бач и на территориях комитатов Пешт, Бекеш—Чонград, Сабольч—Сатмар и области Бодрогкёз отдел выполнял гидрогеологическую съемку всех площадей, входящих в расчет из точки зрения орошения трубчатыми колодцами.